

чув сам. В його "Оповіданнях про Леся Мартовича" присутні невимовність розповіді, достовірність, підґрунтям для якої і є спомини. В анотації до книги автор писав: "Старожили села мені розповідали чимало подробиць із життя свого славного земляка. Їх розповіді, а також скупі документальні дані, які збереглися про цю невіддільну, товариську й дотепну людину, і лягли в основу моїх оповідань" [1; 4]. Ми погоджуємося з автором в тому, що, на жаль, маємо змогу послуговуватись "скупими" документальними (в т.ч. мемуарними) даними про письменника. А, водночас, стверджуємо, що і ця нечисленна спадщина дає змогу нам відкрити невідомого Леся Мартовича. І, разом з тим, висвітлити незнані грані душ його сучасників, побратимів. Адже інформативне начало у спогадах, яке "зобов'язане" бути правдивим і точним, великою мірою залежить від автора. Воно ж несе в собі здатність відзеркалювати й особу оповідача. Тому мемуаристика, пов'язана з особою Леся Мартовича (особливо письменницька), відтворює нам дух часу, в якому він жив. А якщо візьмемо, зокрема, спомини В. Стефаніка про свого земляка, то в них знайдемо чимало цікавих деталей, через які зможемо досягнути той острівць, який зближав обох письменників. Здається, відгадку дає нам інших мемуарист – Б. Лепкий. Його характеристика В. Стефаніка: "Сипав дотепами направо й наліво, так що люди гинули зі сміху" (Лепкий Б. Присвяти Василеві Стефанікові: Збірник. – Тернопіль: Лілея, 1997. – С.70), – дає можливість збагнути спорідненість душ обох письменників. Очевидно, гумор, що відбивався у їх серцях, здатність збагнути трагедію простого селянина, а згодом подати її у невимовній розповіді сприяли зближенню цих людей. Справедливо зазначає М.Яцків: "Оба (В. Стефанік та Л. Мартович. – М.Ф.) доповнювалися, широким гармонізували зі собою" [11; 146]. І разом з тим зазначає: "Саме число його приятелів, що найкращих діячів і характерів, свідчить, чим був для нас Мартович" [11; 146]. Коли ж автор вів мову про "музицьке питання" у творах В. Стефаніка та Леся Мартовича, то зауважував, що останній "любив мужика тверезо", – це підтверджує, що він його знав, розумів. Тому, на думку М. Яцківа, тут Л.Мартович попри В.Стефаніка був "найбільший". Але, разом з тим, доводилось констатувати: "Тим часом йому самому годі було дихати" [11; 145].

Свого часу О.О.Пристай для "Вступного слова" до своїх спогадів "З Трускавця у світ хмародерів..." взяв слова Ріхтера: "Спомини це одинокий рай, з якого ніхто не вижене нас!" Доля відкрила перед нами сторінки мемуарів, пов'язаних з іменем Леся Мартовича, – зберегла той рай, в якому ім'я письменника згадується "незлим тихим словом". Вона впустила нас у світ спогадів, в котрому неупереджено, багатогранно вимальовується постать письменника і так трагічно звучать слова: "От, що лиш сонце з полудня – орач упав – остався самітний плуг по свіжій оранці" [11; 145]. Саме останні знову ж таки підсилює оцінка М. Яцківа: "Мартович попри Стефаніка, як оден з найкращих знавців мужицької душі, мав незвичайно багате поле і саме тепер можна було надіятися його обильної

видатності" [11; 145]. Та, на жаль, життєва дорога його закінчилася передчасно, залишивши по собі відчутний слід в українській мемуаристиці.

1. Бандурак В. Оповідання про Леся Мартовича – Ужгород: Карпати, 1977. – 141 с.
2. Білецький Ф. Леся Мартович. – К., 1961. – 40 с.
3. Будзинський В. Некар'єрович. Із споминів про Леся Мартовича // Нові шляхи. – 1930. – №2. – С. 320-321.
4. Горак Р. Леся Мартович. – К.: Молодь, 1990. – 175 с.
5. Кубик М.І., Липчук В.Ф. Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича у Торговиці – Ужгород: Карпати, 1977. – 62 с.
6. Кунців І. Леся Мартович // Діло. – 1916. – № 32. – 3 лютого.
7. Лозинський М. Леся Мартович // Діло. – 1916. – 28 січня.
8. Погребенник Ф. Леся Мартович. – К.: Дніпро, 1971. – 195 с.
9. Равлюк В. Леся Мартович. Спогади з шкільних років // Рад. література. – 1940. – №5. – С.154-157.
10. Стефанік В. Автобіографія // Стефанік В. Твори. – К.: Дніпро, 1971. – С.5-13.
11. Яцків М. Леся Мартович // Шляхи. – 1916. – Ч.5. – 15 лютого. – С.145-147.

The writer Les' Martovych gave little memoiristic heritage his posterity. Memories of his contemporaries tell us more about him, among them are memories of V. Budzynovskiy, I. Kuntsev, V. Ravliuk, V. Stephanyk, M. Yatskiv and others. Life of the writer ended prematurely, but he made a great contribution to the Ukrainian memoiristics.

Оксана Карбашевська

СТАРОАНГЛІЙСЬКІ БАЛАДИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ІВАНА ФРАНКА

На сьогодні термін "балада" як літературний жанр має різні тлумачення. Так, в українській літературній енциклопедії читаємо: "Балада (прованс. *balada*, від *ballar* – танцювати) – жанр ліро-епічної поезії фантастичного, історико-героїчного чи соціально-побутового змісту з драматично-напруженим сюжетом, у якому наявні елементи надзвичайного". Вперше назву "балада" вжив провансальський трубадур Пон де Шаптей (1180-1228) [8; 117]. Отже, спочатку балада використовувалась як любовна пісня до танцю, але пізніше втратила свій рефрен до танцю [4; 71].

Енциклопедія "Британніка" характеризує баладу як "...коротку оповідну народну пісню, характерний стиль якої викристалізувався в Європі у пізньому Середньовіччі..." [11; 107].

Британські балади часто викликали зацікавлення в українських художників слова. Їх перекладали такі письменники, як І.Франко, М.Рильський, В.Сосюра, Ліна Костенко, І.Драч та інші. Скажімо, упорядники десятого тому творів І.Франка зазначають, що його інтерпретації "...є першою й найповнішою в історії української літератури спробою представити зразки балад, пісень і романсів багатьох народів світу" [10;

462], тобто перекласти їх українською мовою, ознайомити з ними українського читача.

Тут доречно з'ясувати чи принаймні вказати на специфічні риси англійської і шотландської балад, що вирізняють їх серед народних пісень інших народів. Передусім типова народна балада – це компактне маленьке оповідання, що починається дуже несподівано і раптово, неначе вибух, саме в той вирішальний момент, коли ось-ось трапляється катастрофа чи якась інша напружена розв'язка. Балада зосереджується на кульмінаційній ситуації. Про зав'язку конфлікту або оточуюче середовище читач може тільки здогадуватися. Мета баладного методу оповіді – досягнути сильного, сенсаційного, драматизованого ефекту через навмисну несамоовітність та несподіваність [11; 107]. На думку Л.М.Арінштейна, зав'язка, яка могла б розкрити причини катастрофи, мотиви поведінки героїв, опускається тому, що вона відвернула б увагу від центрального кульмінаційного моменту на зайві дрібниці, які, в свою чергу, могли б завадити сприйняттю кульмінаційної події [1; 13].

На наше переконання, слід звернути особливу увагу на риторичні засоби, що використовуються у британській баладі. Один з найвідоміших – наростаючий повтор, тобто кількаразове акцентування виразу чи строфи. Мета повтору – ретардувати надзвичайно насичені моменти оповіді і згустити емоційну атмосферу [11; 107]. Уже згадуваний дослідник Л.М.Арінштейн у передмові до збірника англійських і шотландських балад вирізняє їх ранні та пізні народні жанрові утворення. Розв'язка балад раннього Середньовіччя – трагічна, без моральних настанов. У баладах пізнього Середньовіччя, а також у пізніших варіантах ранніх балад, які зазнали обробки, а також у всіх літературних баладах з'явилися щасливі розв'язки і дидактичні кінцівки [1; 11-12].

Щодо змісту балад, "Британніка" виділяє такі типи: 1) романтичні трагедії – нещасливе кохання через непорозуміння чи ворожнечу родичів; 2) романтичні комедії – щаслива розв'язка любовної інтриги після гірких випробувань; 3) кримінальні балади – злочин та його покарання; одним із підвидів є так зване "останнє прощави" (the "last goodnight"), що представляє собою промову-каяття злочинця, коли він сходить на ешафот; 4) середньовічні романи походять від середньовічних любовних історій, що прижилися в народній традиції; 5) історичні балади відображають ставлення народу до місцевих сутичок регіонального характеру та щодо сутичок на кордоні між Шотландією й Англією; 6) балади про різні катастрофи – аварії на морі та залізниці, вибухи у копальнях, чума і т.п.; 7) балади про Робін Гуда (приблизно 40); 8) професійні балади розглядають небезпечність таких занять, як мореплавання, лісозаготівля, гірнична справа, труднощі життя переселенців на заході Америки [11; 108-109].

Староанглійські балади, відібрані Іваном Франком, належать, на нашу думку, до жанрових форм романтичної трагедії, кримінальної балади та її підвиду "останнє прощави". Крім британських балад, І.Франко у 1914 р. здійснив переспіви балад, пісень і романсів інших народів. До речі, за життя Франка цю збірку перекладів так і не вдалося видати.

Виникає цілком логічне запитання: чому Іван Франко приділяв так багато уваги перекладові староанглійських народних балад? С.І.Новосядла пише, що він "розглядав переклади як невід'ємну частину національної літератури, як важливий фактор її збагачення і розвитку" [5; 9]. У замітці до перекладу "З Публія Овідія Назона у Томіді" І.Франко вказує на принципи відбору творів для перекладу: "Перекладаю лише такі твори з чужих літератур, які, читаючи, маю вражіння, що передо мною відкрився новий світ чи то думок, чи поетичних образів, і хотів би своїми перекладами викликати таке саме вражіння в моїх читачів" [3; 9]. Отже, робить висновок І.Журавська, Франко вибирав балади з метою якнайширше показати своєрідність творчості кожного народу, його вірувань та уявлень". Прагнучи ознайомити українців з перлинами творчості світу і збагатити національну літературу перекладами, він переробляє відомі сюжети для того, щоб вони стали доступними широким верствам. Водночас, зберігаючи національні особливості, притаманні поезії різних народів, І.Франко наближає її "...за колоритом до української народної поезії" [3; 54, 56].

Хоча вступна стаття написана до "Старошотландських балад", проте вона є надзвичайно важливою при розгляді не тільки шотландських, а й англійських балад та балад інших народів. У передмові І.Франко вказує на джерело своїх перекладів – німецький переклад О.Л.Б.Вольфа (O.L.B. Wolff, Halle der Völker. Sammlung vorzüglicher Volkslieder der bekanntesten Nationen, grösstenteils zum ersten Male, metrisch in das Deutsche übertragen. Erster Band. Frankfurt am Mein, 1837). Постає питання, чому Франко не скористався англійським оригіналом? Адже С.І.Новосядла в авторефераті своєї кандидатської дисертації "Іван Франко та англійська література (До історії культурних зв'язків України та англійських країн кінця XIX – поч. XX ст.)" підкреслює принцип, яким користувався Франко – при перекладі необхідно спиратися на першоджерело [2; 10]. Однак, нерідко І.Франко змушений був при перекладі англійських творів користуватися французькими, німецькими, польськими перекладами, а не оригіналом, оскільки, їх легше було розшукати в бібліотеках австро-угорської імперії. До того ж, І.Франко вільно володів німецькою та польською мовами.

Балади Британії (45 пісень) у збірці О.Л.Б.Вольфа поміщені в першій групі під заголовком Grossbritannien. Німецький перекладач не класифікував їх. І.Франко встановив регіональне походження британських балад – перших 19 пісень та ще 3 з дальшої частини він відніс до шотландських. У десятому томі творів І.Франка під рубрикою старошотландські балади – 24 пісні, староанглійські – 8.

І.Франко цікавився британською культурою й історією. Як знавця і збирача народної творчості, його, безперечно, зацікавили старошотландські балади, не тільки як високохудожні твори, а й з точки зору їх несхожості щодо народних пісень інших народів. Звертаючи увагу на національну особливість шотландських балад, він, водночас, дає їм характеристику. Загальні теоретичні положення, які І.Франко виклав у цій передмові,

цілком стосуються й староанглійських балад. На відміну від "спокою" і "широкої плавності", що є притаманними для грецької епопеї, середньовікової епіки, болгарських і сербських пісень, українських пісень турецького циклу, І.Франка передусім вразила абсолютна об'єктивність, безособовість і, водночас, "гарячкова драматичність оповідання" британських балад. І.Франко підкреслює особливість композиції. Балади починаються із самої суті головної події, а про причину конфлікту згадується аж у самому кінці [10; 143].

За допомогою порівняльного методу І.Франко встановлює характер і соціальне походження народної творчості [3; 46]. Оскільки героями старошотландських балад є майже виключно особи благородні: королі, лорди і члени їх родин, то Франко називає цю народну поезію аристократичною і робить висновок, що вона створена в середовищі рицарської верстви, а не селянської чи міщанської. І.Франко також визначає авторів старошотландських балад. До них він відносить "мінстрелів, людей рицарського походження, що бували звичайними гостями при пирях та забавах королів і можних лордів..." [10; 141-142]. Очевидно, І.Франко мав на увазі талановитих осіб, покликаним яких було творити і виконувати пісні, мандрувати і популяризувати їх, які згодом прижилися серед народу і стали народними. Тому І.Франко і називає їх мінстрелями. Однак не слід їх плутати з окремим периферійним видом балади – балади мінстрелів. Такі балади прославляли благородні британські роди Армстронгів, Персі та інш. За своїм стилем та змістом вони не мають нічого спільного із традиційною народною баладою Британії.

У десятому томі творів І.Франка знаходимо вісім поетичних переспівів староанглійських балад. До кожної з них додається дата перекладу (переклади здійснені з 24 по 29 жовтня 1914р.). Насамперед ми спробували встановити до якого типу вони відносяться за змістом та до якого періоду – раннього чи пізнього Середньовіччя в залежності від кінцівки творів.

	Романтична трагедія	Кримінальна балада	Кримінальна балада останнє прощай
Рання	2. Смерть із кохання - Fair Margaret and Sweet William	4. Королівська заздрість - Young Waters 6. Розамунда	3. Сповідь королеви Еллінори - Queen Eleanor's Confession
Пізня	7. Нелюбу до шлюбу	1. Король Лір і його дочки 5. Венецький жид	8. Лондонський розбійник

На жаль, сьогодні, у нас не має можливості скористатися англійським оригіналом, з якого робив переклад на німецьку О.Л.Б.Вольф. У збірці "Английская и шотландская народная баллада", складеній Л.М.Арінштейном, знаходимо лише три балади, що відповідають перекладам Франка: "Fair Margaret and Sweet William", "Queen Eleanor's Confession" та "Young Waters".

Балада "Young Waters" – шотландська, а "Fair Margaret and Sweet William" була широко відомою як в Англії, так і Шотландії вже в 16 ст. у

близьких одне до одного варіантах [1; 469,473]. У збірці Арінштейна англійські оригінали друкуються за Чайлдом. Оскільки в книзі подаються російські переклади, то вибирався саме той англійський варіант, яким користувався конкретний російський перекладач. Тому, знаходимо деякі невідповідності в перекладах Франка та наявних англійських оригіналах (у кількості куплетів, у деталях змісту).

Перш ніж вдатися до спроби порівняльного аналізу переспівів І.Франка та оригінального тексту англійських балад, слід звернути особливу увагу на те, як Франко пише про власну манеру перекладу. В передмові він зазначає, що дотримувався визнаних та випробуваних наукою поглядів. Але інколи "...в другорядних подробицях, позволяя собі трохи свобідніше поводитися з текстом для ліпшого передання людогово тону або для виразнішого відтіннення змісту даної поезії. Де в шотландських баладах трапляються рефрени, що, звичайно, не мають ніякого значення (се відноситься до чисел III ...), там я пропускав їх, аби дарма не забирати місця. В значній часті пісень я змінив також титули, кладучи в титулі основну тему замість імен власних" [10; 145].

Рефрен – одна з технік баладного мистецтва і входить до числа широкого кола риторичних засобів, які є характерною рисою британських народних балад. Оскільки одним висловом неможливо передати усєї емоційної напруженості балади, виконавці балад застосовували рефрен [11; 108]. Те, що І.Франко пропускав його, має належне пояснення. Його переклади розраховані на масового читача, а не для наукового видання. Франко намагався якнайточніше передати зміст балад, а рефрен тільки повторював і наголосував уже на відомому. До того ж, І.Франко видавав свої твори і переклади на власні кошти, тому й економив місце.

Справді, дослівний переклад назв балад "Young Waters", "Fair Margaret and Sweet William" – "Молодий Уотерс", "Прекрасна Маргарет і любий Вільям". І.Франко ж дав їм заголовки "Королівська заздрість" і "Смерть із кохання", оскільки саме заздрість стала причиною смерті невинного рицаря Вільяма та його сина; а у другій баладі Маргарет загинула через неможливість бути в парі з коханим, а Вільям помер, коли дізнався, що Маргарет більше немає. Епіграфом до останньої балади І.Франко взяв уривок із української народної пісні, який також розкриває і підсилює її зміст:

*Нехай кождий тее знає,
Що з кохання смерть буває.*

Таким чином, Франко створює новий твір. До того ж, хотілося б наголосити, що для англійської балади така кінцівка, коли герой чи героїня помирають від горя та туги над тілом коханої людини, є дуже характерною. Вони залишаються вірними одне одному навіть після смерті – мотив потойбічного кохання [1; 19]. Такий же мотив знаходимо і в драмі В.Шекспіра "Ромео і Джульєтта".

Франко зберігає заголовок балади "Queen Eleanor's Confession" – "Сповідь королеви Еллінори" – що й складає зміст балади. Зміст цієї сатирично-гумористичної балади-сповіді перегукується зі змістом балади

“Розамунда”. Перед смертю королева кається, що отруїла Розамунду в замку у Вудшоті. А в другій баладі розповідається про любов Генріха II до Розамунди, про те, що він збудував замок у Вудшоті для Розамунди, бо хотів захопити її від ненависті своєї дружини. Однак підступом Елінори вдалося отруїти Розамунду.

Отже, “Розамунда” не є абсолютною кримінальною баладою. В ній чітко проявляються елементи романтичної трагедії.

Так само гумористично-сатирична балада “Венецький жид” за змістом – кримінальна. Проте в ній наявні елементи професійної балади, оскільки тут детально змальовується лихварство.

“Венецький жид” та “Король Лір і його дочки” – фольклорні джерела, використані Шекспіром при створенні трагедій “Венеціанський кулець” і “Король Лір”. І.Франко, як перекладач Шекспіра і саме цих трагедій, не міг не зацікавитися даними баладами. Їх кінцівки є характерними для пізнішої балади – лихваря буде покарано за його злочинний намір вбити свого боржника, а старшу та середню дочку короля – за відмову від батька, невдячність і невиконання свого обов’язку. До того ж, останні рядки балад – повчальні:

Отак скінчився той процес,

Яких було небагато.

Та лихварі з Гернутового лиха,

Здається, не навчилися нічого.

(“Венецький жид”)

Хто там запанував по них,

У хроніці читайте,

А повість про дитячу невдячність

Собі запам’ятайте!

(“Король Лір і його дочки”).

Подібно до згаданих вище балад, герою “Лондонського розбійника” Джорджу Барнвелю не вдається безкарно втекти з Англії – поліцейські вриваються до його кімнати. Ця балада – ще один приклад кримінальної балади, а саме її виду “останнє прощавай”. Ця балада значно відрізняється від традиційних англійських балад, де героями є дворяни, рицарі і королі, а події відбуваються десь далеко в середньовічному минулому. Герой “Лондонського розбійника” – простий практикант в одному з лондонських банків, а події відбуваються у цивілізованому розвинутому місті. Цю баладу можна було б навіть назвати міською, за аналогією з міськими легендами. Адже вона розповідає про безпеку та тривоги міського життя.

І.Франко дозволяв собі вільніше поводитися з текстом, до деякої міри українізуючи його. Тому в переспівах староанглійських балад можна знайти багато українських реалій, наприклад, такі фразеологізми: “Пане графе, ну, ти плах!”, “Се був її заробок, що вона коровою своєю звала”, “Бідна Розамунда мисться сльозами”, “Матусю солодка, як ти пригадаєш? Найліпше порадь мені ти, Чи дома сидіти, слізьми лице мити, Чи на те весілля піти?”, “Пишно, наче пава, ходить...”, “Плюнь у той бік і ногою розітри...”, та інші.

Ось приклад української народної фразеології, яку І.Франко ввів у переклад “Короля Ліра і його дочок”:

Що зразу там було мов медове,

То незадовго стало kwasом.

А також про Корделію:

Скінчилася її недолія:

На крацім ґрунті запишлася,

Мов гарний цвіт з чужого поля.

І.Франко вніс інші зміни у балади. Дію балади “Нелюбу до шлюбу” він переніс у сереловище заможних селян, хоча й іменує Томаса лордом [3; 49-50]. В оригінальному тексті англійської балади “Королівська заздрість” розповідається про час, коли почав збиратися круглий стіл при дворі короля. Імені короля не згадується. І.Франко в перекладі іменує короля Артуром, а піхотинця Уотерса називає чурами, тобто козацькими слугами і товаришами. В баладі “Смерть із кохання” він ласкаво іменує Маргарет Гретусено.

Дуже часто можна натрапити на бойківські та гуцульські діалектизми в переспівах І.Франка. Наприклад, “волоські письма” розповідають про жорстокого жидка з Венеції, тобто італійські письма. Борг йому треба було віддати “на речинець”, тобто в термін, строк. А на героїні з “Лондонського розбійника” “бинди шелестіли”, тобто стрічки. Джордж Барнвел “ніс калитку з червінцями”, тобто гаманець з грошима, коли вперше зустрів Сару. Коли трапилася біда, він почав з розпачу пити вино і сказав: “На фрасунок добрий трунок!”, маючи на увазі своє лихо і якість алкогольного напою. Отруту для Розамунди королева наливала з “фляшини” – пляшки. Героїня балади “Нелюбу до шлюбу” вбралася “у стрій щонайкращий” – у найкращий одяг. Наймолодшу дочку короля Ліра Корделію “в одній битві замордовано” – вбито.

Як бачимо, відсутність оригінальних текстів англійських балад у бібліотеках тогочасної Галичини не перешкодила Франку у здійсненні мети – постійно поповнювати українську літературу перекладами кращих творів світу. Основними критеріями відбору для перекладу були їх новизна та актуальність. І.Франко представив такі види староанглійської народної балади як романтична трагедія, кримінальна балада та підвид кримінальної балади “останнє прощавай” як раннього, так і пізнього Середньовіччя. Переспівуючи староанглійські балади, він майстерно вводить в їх структуру українські фразеологізми, розмовний стиль, необхідні, на його думку, зміни в тексті для кращого розуміння і сприйняття їх українським читачем. Отже, І.Франко ставив перед собою два важливих завдання і успішно їх виконав. Він прагнув не тільки збагатити українську літературу перекладами творів інших народів, новими ідеями і образами, представити своєрідність світогляду кожного окремо взятого народу, а й донести усе це багатство в повній мірі до широкого загалу. Саме цим і пояснюється неординарність та майстерність перекладів і переспівів балад І.Франком, їх максимально можливе наближення до українських реалій, української ментальності та розмовної мови на користь українського пересічного читача.

1. Английская и шотландская народная баллада: Сборник / Сост. Л.М.Аринштейн. – На англ. яз. с параллельным русским текстом. – М.: Радуга, 1988. – 512с.
2. Гуцульські говірки: Короткий словник. Відп. ред. Я.Закревська. – Львів, Ін-т країнознавства, 1997.
3. Журавська І. Іван Франко і зарубіжні літератури. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1961. – 381с.
4. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. – К.: ВЦ "Академія", 1997.
5. Новосядла Е.И. Иван Франко и англоязычные литературы (К истории культурных связей Украины и англоязычных стран конца 19-начала 20 ст.) / Автореферат дис. на соискание уч. ст. канд. филол. наук. – Львов, 1979. – 35с.
6. Онищенко М.И. Словник бойківських говірок: В 2-х ч. – К.: Наукова думка, 1984.
7. Словарь української мови/Ред. Б.Д.Грінченко. – К., 1907-09.
8. Українська літературна енциклопедія: У 5-ти т. – К., 1988. – Т.1.
9. Фразеологічний словник української мови: В 2-х т./АН України: Ін-т укр. м. – К.:Наук.думка, 1993.
10. Франко І. Зібрання творів: У 50-ти т. – Т. 10. – К.: Наукова думка, 1977. – 479с.
11. The New Encyclopedia Britannica. – Chicago, 1993. – V.23: Light-Metabolism. – 928p.

Interpreting old English ballads I.Franko was guided by the aim to enrich the Ukrainian literature with new and topical ideas and images, to highlight the originality of the English mentality. Romantic tragedy, crime ballad and its variety the "last goodnight" are represented. Skillful use of the Ukrainian realities and colloquialisms makes Franko's translations understandable for all Ukrainian readers.

ЗМІСТ

З ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ФІЛОЛОГІЇ

<i>Віталій Кононенко.</i> Українські переклади Біблії і художній текст.....	3
<i>Ярослав Мельник.</i> Слово як явище семиотико-культурологічного характеру.....	12
<i>Юрій Султанов.</i> Джерела європейської літературної традиції у контексті ідей синтезу культур.....	16
<i>Ірина Кононенко.</i> Семантико-синтаксичні відношення неядерних компонентів речення.....	24
<i>Яків Бистров.</i> Класифікаційна схема організації лексико-семантичного поля.....	28
<i>Лілія Невідомська.</i> Нульові показники та імпліцитність.....	32

ДЖЕРЕЛА ХУДОЖНЬОГО СВІТУ

<i>Степан Хороб.</i> П'єси Василя Пачовського та Олександра Олеся в контексті західноєвропейської символістської драми.....	42
<i>Наталія Мафтин.</i> Неоромантичні тенденції у творчості Марка Черемшини.....	49
<i>Наталія Янків.</i> Особливості психологічної новели Проспера Меріме та Василя Стефаника: спроба типологічного аналізу.....	56
<i>Микола Сулятицький.</i> "Прометеїзм" як джерело неоромантичного мислення драматургії Лесі Українки.....	63
<i>Сергій Борис.</i> Дискурс іронії: дві моделі інтерпретації.....	67
<i>Надія Крижанівська.</i> "Логічні оповідання" Едгара По в координатах романтичної системи авторської свідомості.....	73
<i>Володимир Антофійчук.</i> Своєрідність переосмислення образу Богородиці в поемі Т.Г.Шевченка "Марія".....	78

ПРОБЛЕМИ ДЕРИВАТОЛОГІЇ

<i>Василь Грещук.</i> Семантична дериватологія: передумови формування і перспективи.....	83
<i>Оксана Скварок.</i> Семантико-поняттєві передумови реалізації словотворчого потенціалу твірного слова (на матеріалі непохідних локативних іменників).....	86
<i>Оксана Микитин.</i> Словотворчий потенціал абстрактних непохідних іменників.....	94
<i>Ірина Джочка.</i> Словотворча спроможність дієслів із семою "приготування їжі".....	102
<i>Любов Коржик.</i> Структурні особливості словотвірних ланцюжків.....	110
<i>Іван Думчак.</i> Нульсуфіксальна універбація.....	116